der 300 år i Konga socken i Skåne. - Svenska Skogsvårdsföreningens tidskrift 46:239-264.
Lundberg, S. 1993. Sällsynta och hotade skalbaggar i Hornsö- och Strömsrumstrakten i östra Småland. - Ent. Tidskr. 114:83-96.
Nilsson, S.G., Arup, U., Baranowski, R. & Ekman, S. 1994. Trädbundna lavar och skalbaggar i ålderdomliga kulturlandskap. - Sv. Bot. Tidskr. 88:1-12.
Nilsson, S.G., Arup, U., Baranowski, R. & Ekman, S. 1995. Lichens and beetles as indicators in conservation forests. - Conserv. Biol.: in press.
Nilsson, S.G. & Baranowski, R. 1994. Indikatorer på jätteträdskontinuitet - svenska förekomster av knäppare som är beroende av grova, levande träd. - Ent. Tidskr. 115:81-97.
Palm, T. 1953. Anteckningar om svenska skalbaggar, VII. - Ent. Tidskr. 74:8-23.
Palm, T. 1959. Die Holz- und Rinden-käfer der Süd- und Mittelschwedischen Laubbäume. - Opusc. Ent. Suppl. XVI:1-374.
Roth, C.D.E. 1896, 1897. Bidrag till en bild af Skånes insektfauna. - Ent. Tidskr. 17:273-278, 18:127-138.
Sjöbeck, M. 1927. Bondskogar, deras vård och utnyttjande. - Skånska Folkminnen, årsbok 1927:36-62.
Thomson, C.G. 1866. Skandinaviens Coleoptera, synoptiskt bearbetade. Vol. VIII. Lund.

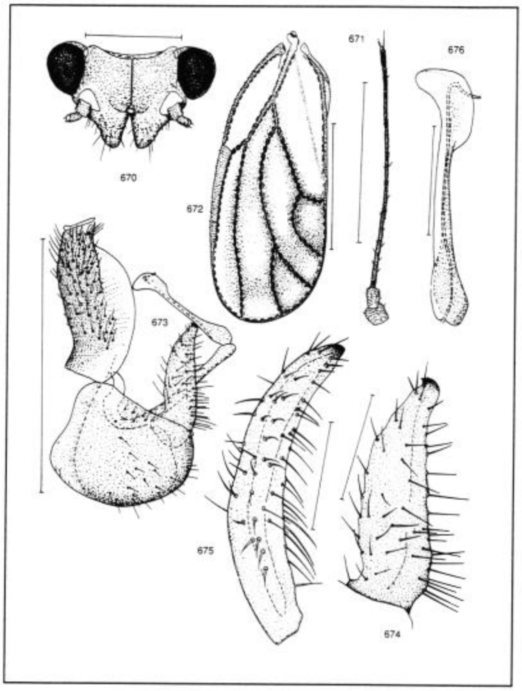
Magnifik behandling av Nordens bladloppor

Ossiannilsson, F. 1992. *The Psylloidea (Homoptera) of Fennoscandia and Denmark*. Fauna Entomologica Scandinavica. Volume 26. E. J. Brill, Leiden. 346 sidor, 1 415 figurer. ISBN 9004096108, pris 729 DKK.

Vart slag av insekter har väl sina förutsättningar att fascinera dem som vill fördjupa bekantskapen. Bladlopporna har åtskilligt att bjuda, även om de särskilt bladloppeintresserade hemipterologerna inte kommit att bilda något stort skrå. Artmängden är hanterlig (så vitt hittills känt 91 arter i Sverige, 7 ytterligare i övriga Norden), de allra flesta är klart oligofaga i sina värdväxtrelationer och därmed tydliga i sina ekologiska bindningar, livscyklerna är för de flesta väl kända, de lever oftast i individtäta populationer och är lättsamlade, förekommer som fullbildade året runt, de är för att vara homopterer välsklerotiserade och fasta i sina karaktärsfulla former.

Frej Ossiannilsson, nyligen bortgången, har krönt sitt långa livs arbete med nordiska Hemiptera med en magnifik behandling av bladlopporna i Fauna Entomologica Scandinavica. I ett slag framstår härmed dessa små växtsugare som en av våra bättre kända insektsgrupper. De kortfattade inledningsavsnitten börjar med en historik över bladloppekunskapens framväxt, sedan presenteras deras yttermorfologi, preimaginala stadier, bionomi och ekologi, ekonomiska betydelse samt undersöknings- och preparationsmetoder. Bestämningstabeller och beskrivningar ges för såväl adulter som sista-(=femte-)stadielarver. Alla arter karakteriseras med i regel 14, ibland fler, detaljfigurer av författarens egen hand, avbildande både adulter och, om möjligt, femtestadielarver av alla arter. Bara för helt enstaka arter är larverna ännu okända. För varje art ges ett biologiavsnitt som för de allra flesta kan definiera värdväxt, äggläggande, larvutveckling, eventuellt gallbildande, fenologi samt stadium och plats för hibernerandet.

Bestämningstabellerna är klara och välorganiserade och kompletteras av de precist tecknade figurerna, som dock snarare dokumenterar var art för sig än framhäver skiljekaraktärer. De morfologiska "beskrivningarna" av arterna är i långa stycken bara nakna hänvisningar till figurerna. Här kunde ett visst textutrymme i stället ha ägnats en diskussion av skillnader mellan förväxlingsbara arter eller arter som pga gemensam värdväxt kan bli praktiskt aktuella att jämföra. Det är ju inte så att bara arter som hamnar intill varandra i artificiella bestämningsnycklar är de enda som riskerar

att bli sammanblandade. Men det är ju över huvud ett grepp som alltför sällan tas i bestämningsböcker! Det hade inte heller skadat med ett eller annat poängterande av vilka illustrerade detaljformer som möjligen är unikt artkarakteristiska. Baksidan med att som här avbilda ett stort antal identiska strukturer för alla arter blir att, ju frikostigare urval av figurer, desto mindre uppenbart blir det för nyttjaren av boken, vad som är identifieringsmässigt relevant och användbart i myllret av prydliga bilder. Många bladloppor uppvisar en kraftig säsongmässig färgvariation som en följd av att över hälften av våra arter är imagoövervintrare (bland stritarna belöper sig motsvarande andel bara till några få procent). Denna variation nämns i allmänhet kortfattat i beskrivningen av de enskilda arterna men den hade gärna kunnat diskuteras på ett principiellt plan i inledningen.

Någon habitatanknytning diskuteras i regel inte utan kan möjligen förstås genom värdväxtidentifieringen. Bladlopporna är ju genomgående mer oligofaga än stritarna, därmed tydligare och bättre kända i sina värdrelationer. Det är kanske lika gott så, ifall författaren annars skulle praktiserat samma bisarra modell för att karakterisera arters habitatval som i sin tidigare trevolymers stritfauna (Fauna Entomologica Scandinavica, vol. 7/1–3, 1978, 1981. 1983). Där citerade han, i regel utan varje inslag av källkritik, högaktningsfullt tidigare, ofta mindre erfarna författares uttryckssätt, det må så vara haltlösa stereotypier eller sedda bara ur ett tillämpat–entomologiskt perspektiv eller giltiga i en annorlunda formad natur än de nordiska ländernas. Växtnamnen (enbart "latinska") kunde här gärna stämts av mot aktuella nordiska floror. Tyvärr citeras, oftast utan varje särmarkering, också växtarter som inte alls förekommer i nordisk natur. Jag skulle se det som intressantare i en nordisk fauna att först och främst identifiera vilken eller vilka värdarter som här förefaller att utnyttjas, möjligen med urskiljande av vad som bör vara typiskt och vad som möjligen bara är marginella eller tillfälliga företeelser. Vilken polyfag potential arten har globalt är i detta sammanhang en mer "akademisk" fråga. Annars hade det varit intressant om författaren i inledningsavsnitten gripit tillfället till en allmän belysning av vilken roll odlade och kulturberoende växter spelar som värdar för nordisk bladloppefauna. Vad betyder botaniska trädgårdar, parker och villaträdgårdar, har trädgårdsflyktingar och adventivväxter något inflytande på vårt bestånd av bladloppor? Vilka floraelement är det som över huvud taget betyder något för dessa insekter i nordisk natur? Det kan tex noteras att minst hälften av våra arter regelmässigt imagohibernerar på barrträd, säkert oftast på gran och att detta delvis också gäller arter som i sina aktiva faser inte tillhör skogsbiotoperna.

Ovanstående förbehåll och önskningar skall på intet sätt skymma min bedömning att Frej Ossiannilsson givit oss en ytterst gedigen, vacker och i det mesta föredömlig bok, som ligger åtskilliga klasser över det mesta av den bestämningslitteratur vi annars är hänvisade att arbeta med.

Lars Hedström